

Tezaurele romane imperiale descoperite pe teritoriul județului Vâlcea

Dr. Silviu I. Purece
silviu.purece@ulbsibiu.ro

Ne propunem în cele ce urmează să creionăm un repertoriu al tezaurelor romane imperiale descoperite pe teritoriul județului Vâlcea¹. Pentru a eficientiza utilizarea informațiilor conținute de repertoriu, acestea au fost structurate în funcție de următoarele criterii:

1. Momentul și locul descoperirii;
2. Contextul descoperirii;
3. Recipientul;
4. Repartizarea monedelor pe emitenți;
5. Repartizarea monedelor pe nominale;
6. Repartizarea monedelor pe ateliere monetare;
7. Momentul ascunderii.

Nu am inclus în articolul nostru analizele referitoare la greutatea monedelor, dimensiunea lor, gradul de uzură, particularitățile tipologice și deficiențele în publicare, pentru a nu aglomera în exces această lucrare ce se va bucura de un spațiu editorial limitat. Ele se vor regăsi într-o viitoare analiză de specialitate mult mai amplă². Analizele statistice prezente în acest articol au fost realizate cu ajutorul bazelor de date pe care le-am construit pentru tezaurele romane imperiale descoperite pe teritoriul Olteniei³.

În ceea ce privește momentul ascunderii vom oferi cititorilor atât încadrarea cronologică luată în considerare la publicarea inițială, cât și, în cazul în care există un alt punct de vedere, propria noastră încadrare⁴.

Tezaurele care beneficiază de o analiză detaliată, în articolul de față, au ca și referințe bibliografice studiile lor monografice, în schimb cel despre care nu avem foarte multe informații au indicată o bibliografie mai extinsă.

1. Tezaurul de la Căineni⁵

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în 1890, între Căineni și Călinești, pe Valea Oltului.

Repartizarea monedelor pe emitenți: Conținea 235 de monede după cum urmează: Hadrianus 1, Antoninus Pius 1, Commodus 1, Clodius Albinus 1, Septimius Severus 18, Iulia Domna 4, Geta 2, Caracalla 3, Elagabalus 35, Iulia Maesa 10, Iulia Paula 1, Iulia Soaemias 12, Severus Alexander 78, Orbiana 1, Iulia Mamaea 17, Maximinus Thrax 5, Balbinus 1, Gordianus III 38, Philippus Arabs 4, Otacilia Severa 1.

---

¹ Vezi Harta.

² Vezi Purece, vol. I, 2008.

³ Vezi Purece, vol. II, 2008.

⁴ Purece 2008a, p. 91-113.

⁵ Müller 1890, p. 37-42; Mitrea 1953, 3-4, p. 616, nr. 14, 618, 623; Protase 1965, nr. 27; Protase 1958, p. 260, nr. 15, Nubar, Purcărescu 1972, p. 168; Popilian 1974, p. 154; Tudor 1978, p. 118, Suci 2000, p. 32-33, Găzdac 2002, vol. 2, p. 482, Dudău 2006, p. 104, Depeyrot, Moisi 2008a, Purece 2008a, p. 100.

Repartizarea monedelor pe nominale⁶: **D: 198 = 84,25%, Ant: 37 = 15,75%.**
 Emitenți reprezentați în tezaur atât de denari cât și de antoninieni: Gordianus III: 31 Ant (81,58%) și 7 D (18,42%), Elagabalus: 1 Ant (2,86%) și 34 (97,14%).
 Momentul ascunderii: Ascunderea tezaurului are loc în contextul atacului carpic din anul 245⁷.

2. Tezaurul de la Drăgășani⁸

Momentul și locul descoperirii: A fost descoperit în luna mai 1942 de către locuitorul Gheorghe Persu, în timp ce ara câmpul, nu departe de confluența Oltului cu Pesceana⁹.

Contextul descoperirii: În apropierea locului descoperirii s-au identificat temeliiile unor ziduri romane și diverse obiecte de factură romană¹⁰.

Recipientul: Vas ceramic¹¹.

Repartizarea monedelor pe emitenți¹²: Tezaurul conține 155 monede.

Nume emitent principal și secundar	Ani de domnie	Nr. de monede pentru emitentul principal	Nr. de monede pentru emitentul secundar	Total monede	%	Intrări/an
Vespasianus	10	2		3	1,93	0,30
Domitianus			1			
Domitianus	15	1		1	0,64	0,06
Antoninus Pius	23	-		1	0,64	0,04
Faustina I			1			
Commodus	13	1		1	0,64	0,07
Clodius Albinus	2	1		1	0,64	0,5
Septimius Severus	18	15		49	31,61	2,72
Iulia Domna			12			
Caracalla			15			
Geta			7			
Caracalla	6	9		10	6,45	1,66
Plautilla			1			
Macrinus	1	2		2	1,29	2
Elagabalus	4	20		30	19,35	7,50
Iulia Maesa			7			
Iulia Soaemias			1			
Aquilia Severa			1			
Iulia Paula			1			

⁶ Bază de date Oltenia; Popilian, Persu 1996-1997, catalog.

⁷ Purece 2008a, p. 100-102.

⁸ Popilian, Persu 1996-1997, p. 45-54.

⁹ Popilian, Persu 1996-1997, p. 45.

¹⁰ Popilian, Persu 1996-1997, p. 45.

¹¹ Popilian, Persu 1996-1997, p. 45.

¹² Bază de date Oltenia; Popilian, Persu 1996-1997, catalog.

Severus Alexander	13	40		48	30,94	3,69
Iulia Mamaea			7			
Orbiana			1			
Maximinus Thrax	3	5		5	3,22	1,66
Gordianus III	6	4		4	2,58	0,66
TOTAL		100	55	155	99,93	

Repartizarea monedelor pe nominale¹³: **D: 150 = 96,77%, Ant: 5 = 3,23%.**

Emitenți reprezentați în tezaur atât de denari cât și de antoninieni: Caracalla: 1 Ant (10%) și 9 D (90%), Gordianus III este reprezentat numai de antoninieni.

Repartizarea monedelor pe ateliere monetare¹⁴: **R: 152 = 98,06%, A: 1 = 0,65%, L: 2 = 1,29%.**

Monede emise în alte ateliere monetare decât Roma: Septimius Severus: Laodicea 2 (4,08%); Severus Alexander: Antiochia 1 (2,08%).

Momentul ascunderii: În momentul publicării sale autorii presupuneau că tezaurul a fost ascuns în timpul atacului dacilor liberi din anul 242¹⁵. Părerea noastră este că această ascundere a fost determinată nu de un atac direct asupra Provinciei Dacia, ci de retragerea carpilor, în anul 242, prin sudul Olteniei după o campanie întreprinsă la sudul Dunării¹⁶.

3. Fragmentul de tezaur descoperit la Drăgășani¹⁷

În colecția Muzeului Județean Vâlcea, între numerele de inventar 14024-14033, au fost înregistrați 10 denari romani imperiali achiziționați de la doctorul Ploscaru Constantin din Rm. Vâlcea în 1997.

Momentul și locul descoperirii: Monedele provin din împrejurimile orașului Drăgășani.

Repartizarea monedelor pe emitenți: Vespasianus 1, Antoninus Pius 1 (din care 1 pentru Faustina I), Commodus 1, Septimius Severus 6 (dintre care 1 pentru Iulia Domna și 3 pentru Caracalla) și Caracalla 1¹⁸.

Repartizarea monedelor pe ateliere monetare: Toți cei 10 denari au fost emiși la Roma.

4. Tezaurul de la Flămânda-Cremenari (com. Galicea)¹⁹

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în 1909 pe teritoriul localității.

Recipientul: Vas din lut.

¹³ Bază de date Oltenia; Popilian, Persu 1996-1997, catalog.

¹⁴ Bază de date Oltenia; Popilian, Persu 1996-1997, catalog.

¹⁵ Popilian, Persu 1996-1997, p. 53.

¹⁶ Purece 2008a, p. 97-100.

¹⁷ Purece 2006, p. 183-192.

¹⁸ Purece 2006, p. 186.

¹⁹ Mitrea 1954, p. 472; Mitrea 1957, p. 407-410, Protase 1965, nr. 29; Protase 1966, p. 85, nota 172, nr. 9; Tudor 1978, p. 126; Suci 2000, p. 37-38, Depeyrot, Moisil 2008, p. 12-13, Purece 2008a, p. 94.

Repartizarea monedelor pe emitenți: Depozitul monetar conținea aproximativ 465 monede, dintre care au fost recuperați 60 de denari eșalonați de la Nero la Hadrianus.

Momentul ascunderii: Deși a fost recuperat doar într-o mică parte considerăm că este destul de probabil ca acest tezaur să fie legat de un orizont de tezaure conturat la începutul domniei lui Commodus²⁰.

5. Tezaurul de la Frâncești²¹

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în aprilie 1935²².

Contextul descoperirii: Neprecizat.

Recipientul: Vas ceramic²³.

Repartizarea monedelor pe emitenți²⁴: Au fost recuperate 1365 monede.

Nume emitent principal și secundar	Ani de domnie	Nr. de monede pentru emitentul principal	Nr. de monede pentru emitentul secundar	Total monede	%	Intrări/an
Republicane	-	2		2	0,14	-
Nero	14	9		9	0,65	0,62
Galba	1	4		4	0,29	4
Vitellius	1	7		7	0,51	7
Otho	1	7		7	0,51	7
Vespasianus	10	299		299	21,90	29,9
Titus	2	28		62	4,54	31
Domitianus			22			
Vespasianus			12			
Domitianus	15	39		39	2,85	2,6
Nerva	1	13		13	0,95	13
Traianus	19	158		158	11,57	8,31
Hadrianus	21	196		205	15,01	9,76
Sabina			7			
Antoninus Pius			1			
Matidia			1			
Antoninus Pius	23	137		251	18,38	10,91
Faustina I			45			
Marcus Aurelius			54			
Faustina II			15			
Marcus Aurelius	19	113		186	13,62	9,78
Faustina II			15			
Lucius Verus			20			
Commodus			4			
Antoninus Pius			23			

²⁰ Purece 2008a, p. 92-95.

²¹ Depeyrot, Moisil 2004.

²² Depeyrot, Moisil 2004, p. 79.

²³ Depeyrot, Moisil 2004, p. 79.

²⁴ Bază de date Oltenia; Depeyrot, Moisil 2004, catalog.

Lucilla			11			
Commodus	13	90		97	7,10	7,46
Crispina			3			
Marcus Aurelius			4			
Pertinax	1	1		1	0,07	1
Septimius Severus	18	11		21	1,53	1,16
Iulia Domna			6			
Caracalla			3			
Geta			1			
Caracalla	6	1		1	0,07	0,16
Elagabalus	4	1		1	0,07	0,25
TOTAL		247	1118	1365	99,76	

Repartizarea monedelor pe nominale²⁵: **D: 1361 = 99,71%, Drahmă: 4=0,29%.**
Emitenți reprezentați în tezaur atât de denari cât și de drahme: Traianus: 154 D (97,47%) și 4 Drahme (2,53%).

Repartizarea monedelor pe ateliere monetare²⁶: **R: 1280 = 93,77%, L: 6 = 0,44%, AM: 1 = 0,07%, LY: 4 = 0,29%, Nep.: 74 = 5,42%.**

Monede emise în alte ateliere monetare decât Roma: Traianus: Lycia 4 (2,53%); Hadrianus: Asia Mică 1 (0,49%); Septimius Severus: Laodicea 6, toate monedele fiind emise pentru Iulia Domna (28,57%).

Momentul ascunderii: Deși în monografia dedicată acestui tezaur nu se fac precizări privind momentul ascunderii, credem că, în măsura în care acest tezaur nu este parte componentă a celui descoperit la Pădurețu, se leagă de un orizont de tezaure regional ce se conturează pentru domnia lui Elagabalus²⁷.

6. Tezaurul de la Folești (com. Tomșani)²⁸

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în 1874.

Repartizarea monedelor pe emitenți: Conținea aproximativ 200 de monede.

7. Tezaurul de la Horezu²⁹

Repartizarea monedelor pe emitenți: Tezaurul conținea atât denari republicani cât și imperiali. Se cunosc doar trei denari emiși de: Lucius Cassius 1 (anul 76 a. Chr.), Marcus Antonius 1 și Severus Alexander 1, anul 223.

8. Tezaurul de la Ionești Govorii³⁰

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit de învățătorul M. Grigorescu în curtea casei sale, în încercarea sa de a dezrădăcina un pom uscat³¹.

²⁵ Bază de date Oltenia; Depeyrot, Moisil 2004, catalog.

²⁶ Bază de date Oltenia; Depeyrot, Moisil 2004, catalog.

²⁷ Purece 2008a, p. 95-97.

²⁸ Tudor 1978, p. 124, Mitrea 1975, p. 314, nr. 66; Suciu 2000, p. 38.

²⁹ Mitrea 1964, p. 380, nr. 50; Tudor 1968, p. 127; Suciu 2000, p. 43, Depeyrot, Moisil 2008, p. 324.

³⁰ Mitrea 1968, p. 209-220; Petre-Govora 1968, p. 207-208.

³¹ Petre-Govora 1968, p. 207.

Contextul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în termele castrului roman Pons Aluti³². Deasupra tezaurului a fost observat un strat puternic de arsura și cenușă, datorat unei incendieri ce a avut loc după ascunderea tezaurului³³.

Recipientul: Vas ceramic³⁴.

Repartizarea monedelor pe emitenți³⁵: Tezaurul cuprinde un număr de 151 de exemplare³⁶.

Numele Împăratului	Ani de domnie	Nr. de monede	%	Intrări/an
Caracalla	6	2	1,32	0,33
Elagabalus	4	18	11,92	4,5
Gordianus III	6	130	86,09	21,67
Philippus Arabs	5	1	0,66	0,2
TOTAL		151	99	

Repartizarea monedelor pe nominale³⁷: **Ant: 151 = 100%.**

Repartizarea monedelor pe ateliere monetare³⁸: **R: 132=87,42%, A: 19=12,58%.**

Monede emise în alte ateliere monetare decât Roma: Gordianus III: Antiochia 19 (14,61%).

Momentul ascunderii: Probabil că tezaurul a fost ascuns la începutul domniei lui Philippus Arabs odată cu atacul carpic din anul 245³⁹.

9. Tezaurul de la Olteni⁴⁰

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în 13 august 1946, de Dumitru I. Golea, în albia Oltului, în dreptul satului Olteni, la o distanță de 3-4 m de mal și la o adâncime de aproape 1m⁴¹.

Contextul descoperirii: Pe linia de fortificații a limesului alutanus, cel mai apropiat castru roman fiind cel de la Sâmbotin - Castra Traiana.

Recipientul: Probabil că monedele au fost depuse într-un recipient din material perisabil.

Repartizarea monedelor pe emitenți: Tezaurul se pare ar fi conținut aproximativ 300 de monede, din care s-au putut studia 259⁴².

³² Vlădescu 1983, p. 90, Gh. Petre-Govora considera că tezaurul a fost descoperit în turnul de la colțul de N-V al castrului roman: Petre-Govora 1968, p. 207.

³³ Petre-Govora 1968, p. 207.

³⁴ Petre-Govora 1968, p. 207.

³⁵ Bază de date Oltenia; Mitrea 1968, catalog.

³⁶ Mitrea 1968, p. 211.

³⁷ Bază de date Oltenia; Mitrea 1968, catalog.

³⁸ Bază de date Oltenia; Mitrea 1968, catalog.

³⁹ Mitrea 1968, p. 244, Purece 2008a, p. 100-102.

⁴⁰ Mitrea 1971, p. 115-142.

⁴¹ Mitrea 1971, p. 115, 117; B. Mitrea se îndoiește de faptul că tezaurul ar fi fost descoperit în albia Oltului.

⁴² Mitrea 1971, p. 115-117.

Numele Împăratului	Ani de domnie	Nr. de monede pentru emitentul principal	Nr. de monede pentru emitentul secundar	Total monede	%	Intrări/an
Septimius Severus	18	10		16	6,18	0,88
Caracalla			3			
Iulia Domna			2			
Geta			1			
Caracalla	6	3		5	1,93	0,83
Geta			1			
Plautilla			1			
Macrinus	1	3		3	1,16	3
Elagabalus	4	17		29	11,20	7,25
Iulia Soemias			1			
Iulia Maesa			9			
Iulia Paula			2			
Severus Alexander	13	48		62	23,94	4,77
Iulia Mamaea			14			
Maximinus Thrax	3	1		1	0,39	0,33
Gordianus III	6	55		55	21,24	9,17
Philippus Arabs	5	42		52	20,07	10,4
Philippus II Arabs			7			
Otacia Severa			3			
Traianus Decius	2	21		24	9,26	12
Herennia Etruscilla			3			
Trebonianus Gallus	2	7		7	2,70	3,5
Volusianus	2	3		3	1,16	1,5
Valerianus	7	2		2	0,77	0,29
TOTAL		212	47	259	100	

Repartizarea monedelor pe nominale și emitenti⁴³: **D: 112 = 43,24%, Ant: 147 = 56,76%.**

Antoninieni:

Elagabalus 4 (86,20% din totalul monedelor emise de împărat)

Macrinus 1 (50% din totalul monedelor emise de împărat)

Gordianus III 54 (1,82% din totalul monedelor emise de împărat)

Philippus Arabs 47 (100% din totalul monedelor emise de împărat)

Traianus Decius 24 (100% din totalul monedelor emise de împărat)

Trebonianus Gallus 7 (100% din totalul monedelor emise de împărat)

Volusianus 3 (100% din totalul monedelor emise de împărat)

Valerianus 2 (100% din totalul monedelor emise de împărat)

Repartizarea monedelor pe ateliere monetare⁴⁴: **R: 214 = 82,62%, A: 32 = 12,35%, L: 2 = 0,77%, E: 1 = 0,38%, Al: 1 = 0,38%, M: 7 = 2,70%, N: 2 = 0,77%.**

Monede emise în alte ateliere monetare decât Roma:

⁴³ Bază de date Oltenia; Mitrea 1971, catalog.

⁴⁴ Bază de date Oltenia; Mitrea 1971, catalog.

Septimius Severus: Laodicea 2, dintre care 1 pentru Iulia Domna (12,50%);
 Emesa 1 (6,25%); Alexandria 1 (6,25%)
 Elagabalus: Antiochia 2 (6,89%)
 Severus Alexander: Antiochia 3 (4,83%)
 Gordianus III: Antiochia 14 (25,45%)
 Philippus Arabs: Antiochia 10 (20%)
 Traianus Decius: Antiochia 1 (4,16%), Medionalum 2 (8,33%)
 Trebonianus Gallus: Antiochia 2 (28,57%), Mediolanum 2 (28,57%)
 Volusianus: Mediolanum 1 (33,33%)
 Valerianus: Mediolanum 2 (100%)

Momentul ascunderii: Tezaurul se încheie cu o monedă de la Valerianus, din anul 257, bătută la Mediolanum. Ascunderea tezaurului este pusă de către autor pe seama unui atac al dacilor liberi, ce ar fi avut loc în anul 257 sau 258⁴⁵. Părerea noastră este că acest tezaur alături de cel de la Stănești și Râureni a fost ascuns în contextul evenimentelor din a doua jumătate a anului 260, după căderea în captivitate a lui Valerianus⁴⁶.

10. Tezaurul de la Pădurețu (or. Băbeni)⁴⁷

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în 1955, pe partea de nord a dealului „Poeni”.

Recipientul: Vas ceramic.

Repartizarea monedelor pe emitenți: Din cele aproximativ 5000 de monede au fost recuperate 4942 monede repartizate astfel: Nero 2, Galba 2, Otho 3, Vitellius 2, Vespasianus 79, Titus 11, Domitianus 9, Nerva 1, Traianus 11, Hadrianus 30, Sabina 2, Antoninus Pius 83, Faustina I 29, Marcus Aurelius 84, Faustina II 36, Lucius Verus 8, Lucilla 7, Commodus 171, Crispina 9, Pertinax 1, Clodius Albinus 4, Septimius Severus 1458, Iulia Domna 757, Caracalla 1426, Plautilla 99, Geta 588, Macrinus 9, Diadumenianus 1, Elagabalus 18, Iulia Maesa 2.

11. Tezaurul de la Râmnicu Vâlcea⁴⁸

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în data de 4 mai 1971, cu prilejul lucrărilor pentru fundația Casei de cultură a sindicatelor de pe Bulevardul Tudor Vladimirescu, de către muncitorii Ion Costeanu și Mihai Popescu, la o adâncime de 1,20-1,30m⁴⁹.

Contextul descoperirii: În imediata apropiere a locului descoperirii au fost găsite fragmente ceramice și obiecte de factură romană⁵⁰.

Recipientul: Vas, cu înălțimea de aproximativ 10-12 cm, dintr-o pastă de culoare roșu-cărmiziu, aproximativ rotund, prezenta în partea superioară o adâncitură aproape sferică unde se afla o tăietură pentru introducerea monedelor, se termina la partea inferioară cu un fund plat⁵¹.

⁴⁵ Mitrea 1971, p. 130.

⁴⁶ Purece 2004, p. 35-41, Purece 2005, p. 31-33, Purece 2008a, p. 106-108.

⁴⁷ Mitrea 1958, p. 497, nr. 23; Preda, 1958, p. 467, nr. 6; Tudor 1968, p. 128; Protase 1965, nr. 53; Protase 1966, p. 85, nota 172, nr. 17; Preda 1996, p. 109-115; Suciu 2000, p. 49, Depeyrot, Moisil 2008, p. 302-303.

⁴⁸ Dumitrașcu 1996, p. 95-103.

⁴⁹ Dumitrașcu 1996, p. 95-96.

⁵⁰ Dumitrașcu 1996, p. 96.

⁵¹ Dumitrașcu 1996, p. 96.

Repartizarea monedelor pe emitenți⁵²: Tezaurul se pare ar fi conținut 23 de monede.

Nume emitent principal și secundar	Ani de domnie	Nr. de monede pentru emitențul principal	Nr. de monede pentru emitențul secundar	Total monede	%	Intrări /an
Traianus	19	8		8	34,78	0,42
Hadrianus	21	2		3	13,04	0,14
Sabina			1			
Antoninus Pius	23	4		8	34,78	0,34
Faustina I			1			
Marcus Aurelius			1			
Faustina II			2			
Marcus Aurelius	19		4	4	17,39	0,21
TOTAL		14	9	23	99,99	

Repartizarea monedelor pe nominale și emitenți⁵³: **D: 23 = 100%.**

Repartizarea monedelor pe ateliere monetare⁵⁴: **R: 23 = 100%.**

Momentul ascunderii: Ascunderea tezaurului este pusă de către autorul studiului monografic pe seama evenimentelor ce au avut loc în contextul războaielor marcomanice sau datorită unor evenimente locale. Este presupusă o eventuală incursiune sarmatică, ce ar fi pus capăt celui de-al doilea nivel de la Stolniceni și ar fi dus la distrugerea așezării de la Râmnicu Vâlcea⁵⁵. Noi presupunem că tezaurul a fost ascuns la începutul domniei lui Commodus, acum putându-se constata, din punct de vedere arheologic și numismatic, o situație tensionată în regiunea de nord-est a Olteniei⁵⁶.

12. Tezaurul de la Răureni⁵⁷

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în anul 1938, cu ocazia lucrărilor agricole, pe malul Oltului⁵⁸.

Contextul descoperirii: La aproximativ 2 km nord de așezarea romană de la Stolniceni⁵⁹.

Recipientul: Vas din lut⁶⁰.

Repartizarea monedelor pe emitenți⁶¹: Tezaurul se pare ar fi conținut 80 de monede dintre care au fost recuperate 26. Acestea se eșalonează după cum urmează: Septimius Severus 1, Elagabalus 1, Gordianus III 15, Philippus Arabs 8 (dintre care 2 pentru Philippus II) și Trebonianus Gallus 1, repartitia procentuală pe emitenți fiind următoarea: Septimius Severus 3,84%, Elagabalus 3,84%, Gordianus III 57,69%, Philippus Arabs 30,77% și Trebonianus Gallus 3,84%.

Repartizarea monedelor pe nominale și emitenți⁶²:

D: 3 = 11,54%, Ant: 23 = 88,46%.

⁵² Bază de date Oltenia; Dumitrașcu 1996, catalog.

⁵³ Bază de date Oltenia; Dumitrașcu 1996, catalog.

⁵⁴ Bază de date Oltenia; Dumitrașcu 1996, catalog.

⁵⁵ Dumitrașcu 1996, p. 101-102.

⁵⁶ Purece 2008a, p. 92-95.

⁵⁷ Nubar, Purcărescu 1972, p. 161-171, Purece 2008b, p. 71-83.

⁵⁸ Nubar, Purcărescu 1972, p. 162.

⁵⁹ Nubar, Purcărescu 1972, p. 162.

⁶⁰ Nubar, Purcărescu 1972, p. 162.

⁶¹ Bază de date Oltenia; Nubar, Purcărescu 1972, catalog, Purece 2008 b, catalogul și graficul I.

⁶² Bază de date Oltenia; Nubar, Purcărescu 1972, catalog, Purece 2008 b, catalog.

Repartizarea monedelor pe ateliere monetare⁶³:

R: 16 = 61,55%, A: 8 = 30,77%, M: 1 = 3,84%, N: 1 = 3,84%.

Monede emise în alte ateliere monetare decât Roma:

Gordianus III: Antiochia 6 (40%)

Philippus Arabs: Antiochia 2 (25%)

Trebonianus Gallus: Mediolanum 1 (100%)

Momentul ascunderii: Autorii studiului inițial din anul 1972 nu aduc în discuție momentul ascunderii. Părerea noastră este că acest tezaur a fost ascuns în contextul evenimentelor generate de căderea în captivitate a lui Valerianus, acest tezaur putând fi asociat într-un orizont de tezaure cu cele descoperite la Olteni și Stănești⁶⁴.

13. Tezaurul Slăvitești-Băbeni⁶⁵

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în anul 1940 la hotarul dintre Slăvitești și Băbeni.

Repartizarea monedelor pe emitenți: Tezaurul, se pare, ar fi conținut aproximativ 600 de monede în momentul descoperirii. Din cele 600 monede au fost recuperate doar 5 cumpărate de Muzeului Județean Vâlcea, în anul 1978, în urma ofertei făcute de domnul Ion Lupu din Râmnicu Vâlcea. Cele 5 monede au fost emise astfel: 1 de Titus, 1 de Hadrianus, 1 de Antoninus Pius pentru Faustina I, 1 de Commodus pentru Crispina și 1 de Septimius Severus pentru Iulia Domna⁶⁶.

14. Tezaurul de la Stănești⁶⁷

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în lunca Cernei, în luna aprilie a anului 1994. Descoperirea a fost făcută de către săteanul Ilie Popescu, în urma lucrărilor agricole⁶⁸.

Contextul descoperirii: Nu au fost descoperite alte materiale arheologice în imediata apropiere a locului de descoperire al tezaurului.

Recipientul: Un urciore de culoare cenușie, lucrat la roată dintr-o pastă fină, cu corpul puternic bombat în partea superioară și prezentând o toartă ce pornește de deasupra zonei de maximă bombare a vasului. Nu au fost recuperate, de la locul descoperirii, fragmente din regiunea gâtului și din toarta vasului. Fundul vasului are o formă inelară. Măsoară de la bază până în regiunea de îmbinare a gâtului cu bazinul 16,70 cm, având în zona de îmbinare un diametru de 8,20 cm. Diametrul maxim al bazinului măsoară 17,80 cm, iar cel al inelului de la bază este de 6,80 cm⁶⁹.

Repartizarea monedelor pe emitenți⁷⁰: Tezaurul de la Stănești cuprinde un număr de 1127 de monede romane imperiale, denari și antoniniani, repartizate în trei loturi în funcție de locul în care sunt păstrate în acest moment:

- lotul I cuprinde un număr de 779 de monede aflate în colecția Muzeului Județean Vâlcea; el reprezintă 69,12 % din totalul tezaurului;

⁶³ Bază de date Oltenia; Nubar, Purcărescu 1972, catalog, Purece 2008 b, catalog.

⁶⁴ Purece 2008 a, p. 106-108, Purece 2008 b, p. 73,

⁶⁵ Purece 2007, p. 25-32.

⁶⁶ Purece 2007, p. 25-26.

⁶⁷ Purece 2005.

⁶⁸ Purece 2005, p. 11.

⁶⁹ Purece 2005, p. 13.

⁷⁰ Purece 2005, p. 157-158.

- lotul II cuprinde un număr de 344 de monede aflate în colecția Muzeului Județean Giurgiu; el reprezintă 30,52% din totalul tezaurului;

- lotul III cuprinde un număr de 4 monede aflate în colecția Silviu Istrate Purece; el reprezintă 0,36% din totalul tezaurului.

Emitent	Ani de domnie	Lot			Nr. de monede pentru emitentul principal	Nr. de monede pentru emitentul secundar	Total monede	Coef. intrări monedă pe an	% din tezaur
		I	II	III					
Hadrianus	21	1	-	-	1	-	1	0,04	0,09
Antoninus Pius	23	-	-	-	-	-	2	0,08	0,18
Faustina I		2	-	-	-	2			
Marcus Aurelius	19	1	1	-	2	-	3	0,15	0,27
Faustina II		1	-	-	-	1			
Commodus	13	5	1	-	6	-	7	0,53	0,62
Crispina		1	-	-	-	1			
Clodius Albinus	1	-	1	-	1	-	1	1	0,09
Septimius Severus	18	41	22	-	63	-	112	6,22	9,94
Iulia Domna		18	7	-	-	25			
Caracalla		11	5	-	-	16			
Geta		4	1	-	-	5			
Plautilla		2	1	-	-	3			
Caracalla	6	2	4	-	6	-	10	1,66	0,88
Iulia Domna		2	1	-	-	3			
Geta		-	1	-	-	1			
Macrinus	1	-	-	-	-	-	1	1	0,09
Diadumenianus		1	-	-	-	1			
Elagabalus	4	89	59	1	149	-	220	55	19,52
Iulia Maesa		30	12	-	-	42			
Iulia Soaemias		13	6	-	-	19			
Iulia Paula		5	1	-	-	6			
Aquilia Severa		3	-	-	-	3			
Severus Alexander		-	1	-	-	1			
Severus Alexander		213	83	-	296	-			
Iulia Mamaea	13	35	11	1	-	47	347	26,69	30,79
Orbiana		3	1	-	-	4			
Maximinus Thrax	3	6	9	-	15	-	15	5	1,33
Balbinus	0,33	1	1	-	2	-	2	6,06	0,18
Gordianus III	6	179	69	1	249	-	249	41	22,09
Philippus Arabs	5	66	29	1	96	-	134	26,8	11,89
Otacia Severa		12	7	-	-	19			
Philippus II Arabs		12	7	-	-	19			
Traianus Decius	2	8	2	-	10	-	21	10,5	1,86
Herennia Etruscilla		6	-	-	-	6			
Herennius Etruscus		5	-	-	-	5			
Trebonianus Gallus	2	-	1	-	1	-	1	0,5	0,09
Valerianus	7	1	-	-	1	-	1	0,14	0,09
TOTAL		779	344	4	898	229	1127		100

I - Muzeul Județean Vâlcea; II – Muzeul Județean Giurgiu; III – Colecția Purece Silviu Istrate.

Repartizarea monedelor pe nominale și emitenți⁷¹

Emitent	Lot I		Lot II		Lot III		Total denari	Total anton.	Total monede	% denari	% anton.
	D	A	D	A	D	A					
Hadrianus	1	-	-	-	-	-	1	-	1	100%	-
Antoninus Pius	-	-	-	-	-	-	2	-	2	100%	-
Faustina I	2	-	-	-	-	-	3	-	3	100%	-
Marcus Aurelius	1	-	1	-	-	-	7	-	7	100%	-
Faustina II	1	-	-	-	-	-	1	-	1	100%	-
Commodus	5	-	1	-	-	-	1	-	1	100%	-
Crispina	1	-	-	-	-	-	1	-	1	100%	-
Clodius Albinus	-	-	1	-	-	-	41	-	41	100%	-
Septimius Severus	41	-	22	-	-	-	18	-	18	100%	-
Iulia Domna	18	-	7	-	-	-	11	-	11	100%	-
Caracalla	11	-	5	-	-	-	4	-	4	100%	-
Geta	4	-	1	-	-	-	2	-	2	100%	-
Plautilla	2	-	1	-	-	-	2	-	2	100%	-
Caracalla	2	-	4	-	-	-	2	-	2	100%	-
Iulia Domna	2	-	1	-	-	-	-	-	-	100%	-
Geta	-	-	1	-	-	-	-	-	-	100%	-
Macrinus	-	-	-	-	-	-	1	-	1	100%	-
Diadumenianus	1	-	-	-	-	-	87	2	89	97,72%	2,28%
Elagabalus	87	2	56	3	1	-	29	1	30	97,72%	2,28%
Iulia Maesa	29	1	12	-	-	-	13	-	13	100%	-
Iulia Soaemias	13	-	6	-	-	-	5	-	5	100%	-
Iulia Paula	5	-	1	-	-	-	3	-	3	100%	-
Aquilia Severa	3	-	-	-	-	-	-	-	-	100%	-
Severus Alexander	-	-	1	-	-	-	213	-	213	100%	-
Severus Alexander	213	-	83	-	-	-	35	-	35	100%	-
Iulia Mamaea	35	-	11	-	1	-	3	-	3	100%	-
Orbiana	3	-	1	-	-	-	6	-	6	100%	-
Maximinus Thrax	6	-	9	-	-	-	1	1	2	50%	50%
Balbinus	-	1	-	1	-	-	10	169	179	7,64%	92,36%
Gordianus III	10	169	8	61	1	-	-	66	-	-	100%
Philippus Arabs	-	66	-	29	-	1	-	12	-	-	100%
Otacilia Severa	-	12	-	7	-	-	-	12	-	-	100%
Philippus II Arabs	-	12	-	7	-	-	-	8	-	-	100%
Traianus Decius	-	8	-	2	-	-	-	6	-	-	100%
Herennia Etruscilla	-	6	-	-	-	-	-	5	-	-	100%
Herennius Etruscus	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	100%
Trebonianus Gallus	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	100%
Valerianus	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	100%
TOTAL	496	283	233	111	3	1	734	393	1127	65,13%	34,87%

⁷¹ Purece 2005, tabelul 1.

Repartizarea monedelor pe ateliere monetare⁷²:

Emitent	Ateliere										Total	
	Loturile I, III						Lotul II					
	R	E	L	A	M	?	R	E	L	A		M
Hadrianus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Antoninus Pius	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Faustina I	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Marcus Aurelius	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
Faustina II	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Commodus	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	7
Crispina	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Clodius Albinus	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Septimius Severus	26	11	2	-	-	2	15	7	-	-	-	112
Iulia Domna	14	-	4	-	-	-	7	-	-	-	-	
Caracalla	11	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	
Geta	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Plautilla	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Caracalla	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	10
Iulia Domna	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Geta	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Macrinus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Diadumenianus	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Elagabalus	81	-	-	9	-	-	56	-	-	3	-	220
Iulia Maesa	30	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	
Iulia Soaemias	13	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	
Iulia Paula	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Aquilia Severa	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Severus Alexander	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	347
Severus Alexander	206	-	-	7	-	-	75	-	-	8	-	
Iulia Mamaea	36	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	
Orbiana	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
Maximinus Thrax	6	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	15
Balbinus	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Gordianus III	139	-	-	39	-	2	59	-	-	10	-	249
Philippus Arabs	64	-	-	3	-	-	26	-	-	3	-	134
Otacia Severa	12	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	
Philippus II Arabs	11	-	-	1	-	-	7	-	-	-	-	
Traianus Decius	6	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	21
Herennia Etruscilla	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
Herennius Etruscus	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Trebonianus Gallus	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Valerianus	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
TOTAL	700	11	6	62	1	3	313	7 ?	24	-	-	1124

7*-7 monede indicate a fi bătute la Emesa și Laodicea, fără a se preciza repartiția exactă !.

R-Roma, E-Emesa, L-Laodicea ad Mare, A-Antiochia, M-Mediolanum.

⁷² Purece 2005, tabelul 2.

Momentul ascunderii: Ascunderea tezaurului a avut loc probabil în contextul evenimentelor ce au avut loc după căderea în captivitate a lui Valerianus⁷³.

15. Tezaurul de la Stoenesti (com. Berislăvești)⁷⁴

Momentul și locul descoperirii: Tezaurul a fost descoperit în 1908.

Repartizarea monedelor pe emitenți: Conținea 170 de monede din argint, între care unele emise de Traianus.

Summary

Roman imperial hoards founded in Vâlcea County

From the Vâlcea County territory we know 15 hoards or hoards fragments. The discovery places, in an alphabetic enumeration, are: Căineni, Drăgășani (one hoard and one fragment hoard), Flămânda-Cremenari, Frâncești, Folești, Horezu, Ionești Govorii, Olteni, Pădurețu, Râmnicu Vâlcea, Răureni, Slăvitești-Băbeni, Stănești, Stoenesti. The hoards are presented after 7 criteria:

1. Moment of discovery and finding place;
2. Discovery context;
3. The recipient;
4. Coin repartition by issuer;
5. Coin repartition by nominal;
6. Coin repartition by mints;
7. Hiding moment.

All the statistic analyses are extracted from a data base built for all the roman imperial hoards that were found in Oltenia.

Abrevieri tehnice

Abrevieri pentru nominale	Abrevieri pentru ateliere monetare	
Ant = antoninian	A = Antiochia	L = Laodicea
D = denar imperial	AL = Alexandria	LY = Lycia
	AM = Asia Mică	M = Mediolanum
	E = Emesa	N = Neprecizat
		R = Roma

⁷³ Purece 2005, p. 31-33, Purece 2008a, p. 106-108.

⁷⁴ Purece 1973, p. 252; Mitrea 1981a, p. 529, nr. 243; Mitrea 1977, p. 380, nr. 99; Suciuc 2000, p. 57.

Prescurtări și bibliografie

- Depeyrot, Moisil 2004 G. Depeyrot, Delia Moisil, *Le trésor de Frâncești. Les débuts de la crise du denier* (98-235), Wetteren, 2004.
- Depeyrot, Moisil 2008 G. Depeyrot, Delia Moisil, *Les trésors de deniers de Trajan à Balbin en Roumanie*, Wetteren, 2008.
- Depeyrot, Moisil 2008a G. Depeyrot, Delia Moisil, *Les trésors de deniers et d'antoniniens de Gordien III à Aurélien en Roumanie*, Wetteren, 2008.
- Dudău 2006 Oltea Dudău, *Circulația monetară în castrele de trupe auxiliare din Provincia Dacia*, Timișoara, 2007.
- Dumitrașcu 1996 A. Dumitrașcu, *O pușculiță cu denari romani imperiali descoperită la Râmnicu Vâlcea*, în *BSNR* 140-141 (1992-1993), 1996, p. 95-104.
- Găzdac 2002 C. Găzdac, *Circulația monetară în Dacia și provinciile învecinate de la Traian la Constantin I*, Cluj-Napoca, 2002, vol. I, II.
- Mitrea 1953 B. Mitrea, *Tezaurul monetar de la Ruși-Sibiu și acțiunea carpilor împotriva stăpânirii romane din Dacia în timpul lui Filip Arabul*, în *SCIV*, IV, 1953, 3-4, p. 611-640.
- Mitrea 1954 B. Mitrea, *Contribuții numismatice la cunoașterea problem luptei împotriva stăpânirii romane în Dacia*, în *SCIV*, V, 1, 1954, p. 467-486.
- Mitrea 1957 B. Mitrea, *Cu privire la tezaurul monetar de la Flămânda-Cremenari (Argeș)*, în *SCN*, I, 1957, p. 407-410.
- Mitrea 1958 B. Mitrea, *Découvertes récentes de monnaies antiques et byzantines en République Populaire Roumanie*, în *Dacia N.S.* II, 1958, p. 493-498.
- Mitrea 1964 B. Mitrea, *Découvertes anciennes et plus récentes de monnaies antiques et byzantines en République Populaire Roumanie*, în *Dacia N.S.* VIII, 1964, p. 371-384.
- Mitrea 1968 B. Mitrea, *Observații numismatice și istorice asupra tezaurului de monede romane imperiale descoperit la Ionești Govorii*, în *SCN*, IV, 1968, p. 209-222.
- Mitrea 1971 B. Mitrea, *Un document numismatic din a doua jumătate a secolului al III-lea: tezaurul de monede romane de la Olteni*, în *SCN*, V, 1971, p. 115-144.
- Mitrea 1975 B. Mitrea, *Découvertes de monnaies antiques et byzantines en Roumanie (XVII)*, în *Dacia, N. S.*, XIX, 1975, p. 309-317.
- Mitrea 1977 B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie (XX)*, în *Dacia, N.S.*, XXI, 1977, p. 375-381.
- Mitrea 1981 B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie-1980*, în *Dacia NS*, XXV, 1981, p. 381-390.
- Müller 1890 H. Müller, *Ein neuer Fund römischer Silberdenare*, în *Korrespondenzblatt der Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, XIII, nr. 4, 1890, p. 37-44.
- Nubar, Purcărescu 1972 H. Nubar, P. Purcărescu, *Note pe marginea unui tezaur monetar din epoca romană, descoperit la Răureni, jud. Vâlcea*, în *Buridava*, 1, 1972, p. 161-171.
- Petre-Govora 1968 Gh. I. Petre-Govora, *Tezaurul monetar de la Ionești Govorii. Condiții de descoperire*, în *SCN* IV, 1968, p. 207-208.
- Popilian 1974 Gh. Popilian, *Tezaurul de monede romane descoperit la Leurda -*

Popilian, Persu 1996-1997	Gh. Popilian, E. Persu, <i>Tezaurul de monede romane imperiale de la Drăgășani</i> , în <i>BSNR</i> , XC-XCI, 1996-1997, p. 45-54 .
Preda 1958	C. Preda, <i>Pe marginea unor descoperiri monetare recente</i> , în <i>SCN</i> , II, 1958, p. 379-400.
Preda 1996	C. Preda, <i>Tezaurul monetar imperial de la Pădurețu, jud. Vâlcea</i> , în <i>BSNR</i> , 140-141 (1992-1993), 1996, p. 109-116.
Protase 1958	D. Protase, <i>Tezaurizarea antoninianului în Dacia</i> , în <i>SCN</i> , II, 1958, p. 253-268.
Protase 1965	D. Protase, <i>Les trésors monétaires de la Dacie Romaine. Leur signification sociale – économique et ethno - politique</i> , în <i>Congresso internazionale di numismatica</i> , Roma, 1965, p. 423-432.
Protase 1966	D. Protase, <i>Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismaticii</i> , București, 1966.
Purece 1973	S. Purece, în <i>Revista Arhivelor</i> , L, 1973.
Purece 2004	S. I. Purece, <i>Aspecte privind circulația monedei romane în Oltenia la jumătatea secolului III d. Chr.. Studiu comparativ asupra tezaurelor de la Olteni și Stănești (jud. Vâlcea)</i> , în <i>Studia universitatis cibiniensis. Series historica</i> , I, 2004, p. 35-41.
Purece 2005	S. I. Purece, <i>Tezaurul de la Stănești</i> , București, 2005.
Purece 2006	S. Purece, <i>A roman group of coins from Vâlcea County Museum</i> , în <i>ActaTS V</i> , 2006, p. 183-192.
Purece 2007	S. I. Purece, <i>Discuții privind un tezaur necunoscut de monede romane imperial descoperit la hotarul dintre Slăvitești și Băbeni (jud. Vâlcea)</i> , în <i>Monedă și comerț în sud-estul Europei</i> , I, 2007, p. 25-32.
Purece 2008	Silviu I. Purece, <i>Circulația Monetară în Dacia inferior (sec. II-III p. Chr.)</i> , Teză de Doctorat, vol. I, Cluj-Napoca, 2008.
Purece 2008a	Silviu I. Purece, <i>Orizonturile de tezaure din zona de sud a provinciei Dacia - Discuții și ipoteze</i> , în <i>Monedă și comerț în sud-estul Europei</i> , II, Sibiu, 2008, p. 91-113.
Purece 2008b	Silviu I. Purece, <i>Tezaurul de la Răureni (jud. Vâlcea). Completări numismatice și istorice</i> , în <i>Monedă și comerț în sud-estul Europei</i> , II, Sibiu, 2008, p. 71-83.
Suciu 2000	Viorica Suciu, <i>Tezaure monetare din Dacia romană și postromană</i> , Cluj-Napoca, 2000.
Tudor 1968	D. Tudor, <i>Oltenia Romană</i> , București, 1968.
Tudor 1978	D. Tudor, <i>Oltenia Romană</i> , București, 1978.
Vlădescu 1983	C. M. Vlădescu, <i>Armata romană în Dacia Inferior</i> , București, 1983.

HARTĂ.

Distribuția teritorială a tezaurelor descoperite pe teritoriul județului Vâlcea

